

V l á d n í   n á v r h

ZÁKON

ze dne 2020

o některých úpravách v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a důchodového pojištění v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

(1) Osoby samostatně výdělečně činné nejsou povinny platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „záloha na pojistné“) za kalendářní měsíce v období března až srpna 2020. Byla-li záloha na pojistné zaplacená za některý kalendářní měsíc tohoto období, použije se na úhradu splatných závazků a poté záloh na pojistné na další kalendářní měsíce roku 2020.

(2) Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti stanovené z vyměřovacího základu za rok 2020 se snižuje za každý kalendářní měsíc, v němž byla aspoň po část měsíce vykonávána v období uvedeném v odstavci 1 samostatná výdělečná činnost, o částku

- a) 2 544 Kč, jde-li o osoby samostatně výdělečně činné vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost,
- b) 1 018 Kč, jde-li o osoby samostatně výdělečně činné vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.

§ 2

(1) Pro účely § 11 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění se zálohy uvedené v § 1 odst. 1 považují za zaplacené.

(2) Pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu se u osob samostatně výdělečně činných vykonávajících hlavní samostatnou výdělečnou činnost považují kalendářní měsíce v období března až srpna 2020, za které nebyly povinny platit zálohy na pojistné podle § 1 odst. 1, za vyloučenou dobu.

§ 3

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

V souvislosti se vznikem a rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeným novým koronavirem SARS-CoV-2 vyhlásila vláda v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví na území České republiky nouzový stav na dobu od 14:00 hodin dne 12. března 2020 na dobu 30 dnů. V rámci vyhlášeného nouzového stavu je realizována řada omezujících opatření, která mají nebo mohou mít negativní dopad na podnikání OSVČ. Tyto negativní dopady spočívající v omezení možnosti podnikání mohou být jak přímé, např. z titulu uzavření provozoven, nebo nepřímé, např. z titulu potřeby péče o děti z důvodu uzavření základních a středních škol.

Negativní dopady se budou projevovat především propadem tržeb, který se projeví okamžitě po zavedení výše uvedených opatření, nicméně bude pravděpodobně přetrvávat i nějakou dobu po jejich skončení.

V neposlední řadě se může propad tržeb a tím i zisku OSVČ projevit i v dlouhodobém horizontu ve výši jejich důchodu, neboť budou dosahovat nižších vyměřovacích základů.

2. Odůvodnění hlavních principů a nezbytnosti navrhované právní úpravy.

Z důvodu výše uvedeného se navrhuje prominutí placení povinných záloh na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti u OSVČ za měsíce březen až srpen 2020. Pro placení pojistného za rok 2020 se budou tyto zálohy považovat za zaplacené, ovšem maximálně do výše minimálních záloh platných pro rok 2020.

Cílem snížení odvodového zatížení OSVČ je umožnit jim překonat toto kritické období při udržení podnikání a zachovat jejich schopnost pokračovat v podnikání i po jeho skončení v plném rozsahu.

K eliminaci negativního dopadu do výše budoucího důchodu se dále navrhuje považovat období mezi březnem a srpnem 2020 pro všechny OSVČ hlavní za vyloučenou dobu pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu podle zákona o důchodovém pojištění.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaný zákon je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaný zákon je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie. Navrhovaná úprava obsahující specifickou úpravu ve prospěch dotčených osob nijak nenarušuje tyto předpisy a je s nimi v souladu.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaný zákon je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, podle čl. 10 Ústavy.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Předpokládaný dopad navrhovaného opatření na snížení příjmů z pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti činí pro období březen až srpen cca 15,1 mld. Kč, tj. cca 2,5 mld. Kč měsíčně.

Odhad vychází z příjmů pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti od OSVČ v jednotlivých měsících roku 2019 a za období leden až únor 2020. Odhad nezohledňuje možné snížení příjmů OSVČ z titulu realizovaných opatření.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný zákon nebude mít žádné dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon není spojen s žádnými korupčními riziky.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo ochranu státu a dopady na životní prostředí

Navrhovaný zákon nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu ani na životní prostředí.

10. Způsob projednání návrhu zákona

Současně s předložením návrhu zákona o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 se předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky žádá o projednání návrhu zákona ve zkráceném jednání v rámci vyhlášeného stavu legislativní nouze podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké

sněmovny, a to vzhledem k výše uvedeným důvodům, tj. zejména k potřebě urychleně řešit situaci OSVČ v návaznosti na vyhlášená mimořádná opatření.

Zvláštní část

K § 1

Pro období březen až srpen 2020 se dočasně suspenduje povinnost platit pravidelně měsíční zálohy na pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, což značně usnadní finanční situaci OSVČ. Pokud by již byla zaplacená některá záloha na pojistné (nejčastěji za měsíc březen 2020), použije se na úhradu již splatného závazku OSVČ (např. dluhu) a jinak jako platba zálohy na měsíce následující po skončení předmětného půlročního období.

Pojistné za kalendářní rok se stanoví v příslušné procentní sazbě z vyměřovacího základu a porovnává se se zaplacenými zálohami, čímž se určuje výše nedoplatku na pojistném (výše zaplacených záloh je nižší než vypočtené roční pojistné) nebo přeplatku na pojistném (výše zaplacených záloh je vyšší než vypočtené pojistné); protože se však v odstavci 1 stanoví, že OSVČ nejsou povinny platit zálohy za určité období, stanoví se, že se roční pojistní snižuje o výši těch záloh, které nebyly OSVČ povinny platit, neboť jinak by vznikaly velké nedoplatky na ročním pojistném. To znamená, že od vypočteného pojistného za rok 2020 si OSVČ odečte nejen zálohy, které byly v roce 2020 zaplacené (tj. zálohy za leden, únor a září až prosinec 2020), ale též zálohy, jejichž placení bylo za období březen až srpen 2020 prominuto. Pojistné se však snižuje maximálně o šestnásobek minimální zálohy pro OSVČ podle druhu výdělečné činnosti (hlavní nebo vedlejší) platné pro rok 2020, aby nebyla poskytnuta neúčelně vysoká podpora těm podnikatelským subjektům, které udrží zisk z podnikání na přijatelné úrovni. Bylo by nevyvážené, pokud by tyto subjekty žádnou podporu nezískaly, nicméně neměla by být vyšší než u subjektů postižených krizí nejvíce. U snížení pojistného se vychází z výše minimální zálohy na pojistné, kterou je v roce 2020 povinna platit za kalendářní měsíc OSVČ vykonávající hlavní samostatnou výdělečnou činnost a OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost.

K § 2

Na neplacení záloh na pojistné v daném období je třeba reagovat i v oblasti důchodového pojištění, kde právní úprava počítá s průběžným placením záloh. Proto se pro účely hodnocení období, v nichž nebyla podle navrhovaného zákona povinnost platit zálohy na pojistné, jako doby důchodového pojištění v případě, že den, od něhož bude důchod přiznáván, bude spadat do roku 2020, stanoví, že zálohy na pojistné za dané období březen až srpen 2020 se budou považovat za zaplacené; tím se bude toto období uvedené v § 1 odst. 1 považovat u OSVČ za dobu důchodového pojištění.

Dále se stanoví, že období, po které nebyly placeny zálohy na pojistné, se bude při výpočtu osobního vyměřovacího základu podle § 16 zákona o důchodovém pojištění považovat u OSVČ

s hlavní samostatnou výdělečnou činností za tzv. vyloučenou dobu, aby nedocházelo ke snižování průměru příjmů, z nichž se vypočítává procentní výměra důchodu.

K § 3

Vzhledem k nezbytnosti a časové naléhavosti se navrhuje účinnost zákona dnem jeho vyhlášení. Toto řešení je v souladu s ustanovením § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 23. března 2020

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministryně práce a sociálních věcí:

Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc. v.r.